

Ο Χιλιασμός στην πρώτη Εκκλησία και στην σύγχρονη εποχή (Γεωργία Μουλοπούλου, πτυχιούχος στον Ελληνικό Πολιτισμό - μάστερ Θεολογίας)

[/ Πεμπτουσία](#)

Περίληψη*

Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις σχετικά με το τέλος του κόσμου, την τελική κρίση των ανθρώπων, τη δικαίωση των δικαίων, την τιμωρία των αμαρτωλών από το Μεσσία και τη βασιλεία Του επί χίλια χρόνια αποτελούν το περιεχόμενο της αίρεσης του Χιλιασμού. Η αίρεση αυτή βασίστηκε στο βιβλίο της Αποκάλυψης και κυρίως στο κεφάλαιο 20 και στους στίχους 1-10. Στην παρούσα μλέτη γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί πώς προέκυψε η διδασκαλία για τη χιλιετή βασιλεία του Χριστού και τι επιπτώσεις είχε στις χριστιανικές κοινότητες των διαφόρων εποχών. Αναφερόμαστε ποιοι πατέρες ερμήνευσαν ορθόδοξα το κείμενο αυτό της Αποκάλυψης και πώς ερμηνεύτηκε το εν λόγω χωρίο λανθασμένα από κάποιους εκκλησιαστικούς συγγραφείς δημιουργώντας αιρέσεις. Στη συνέχεια αναφερόμαστε, εν συντομία, σε σημερινές αιρέσεις που πρεσβεύουν το χιλιασμό ως κάτι υλικό πριν τη Δευτέρα Παρουσία. Ανάλυση διεξοδική γίνεται για τη χιλιαστική διδασκαλία όσον αφορά στην αίρεση των Ιεχωβάδων, αναφερόμενοι και στη γενικότερη διδασκαλία αυτής της επικίνδυνης αίρεσης.

Λέξεις Κλειδιά: Χιλιασμός, Αποκάλυψη, Χριστός, Μάρτυρες του Ιεχωβά, Αιρέσεις, βασιλεία του Θεού, Δευτέρα Παρουσία.

Χιλιαστικές δοξασίες: Ο Χιλιασμός, οι ρίζες και οι καταβολές του.

Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις σχετικά με το τέλος του κόσμου, την τελική κρίση των ανθρώπων, τη δικαίωση των δικαίων, την τιμωρία των αμαρτωλών από το Μεσσία και τη βασιλεία Του επί χίλια χρόνια αποτελούν το περιεχόμενο της αίρεσης του Χιλιασμού. Σε όλες τις μεγάλες θρησκείες που εμφανίστηκαν κατά τις διάφορες ιστορικές περιόδους συναντάμε χιλιαστικές δοξασίες[1]. Η χιλιετής επικράτηση του Καλού επί του Κακού θεωρείται κεντρική ιδέα του Χιλιασμού, και σε αυτήν οφείλεται η ονομασία του. Αυτήν ασπάζονται και διάφορα άλλα συγγενικά θρησκευτικά κινήματα που διαχωρίζονται από τον Χιλιασμό[2].

Ο όρος «χίλια έτη» αρχικά εισάγεται από τον Ευαγγελιστή Ιωάννη στην Αποκάλυψη. Η χιλιετής βασιλεία αποτελεί το διάστημα μεταξύ της θριαμβευτικής παρουσίας τους Νυμφίου και της έλευσης της Νύφης[3]. Εκεί στο 20ό κεφάλαιο[4], στίχ. 1-6[5], αναφέρεται η χιλιετής βασιλεία του Χριστού κατά την οποία θα μετέχουν οι δίκαιοι, και οι εκλεκτοί. Φυσικά τίθεται το ερώτημα ποιοι είναι και

ποιοι δεν είναι οι εκλεκτοί στο Γάμο του Νυμφίου με την Εκκλησία Του[6]. Στη συγκεκριμένη περίοδο, ο Σατανάς θα έχει νικηθεί «ίνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη»[7]. Εδώ, φαίνεται έντονα η επίδραση από το χωρίο του Δανιήλ 7: 9-10: «ἐθεώρουν ἕως ὅτου οἱ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών, καὶ ἡ θρῖξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἶλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· χίλια χιλιάδες ἐλείτούργουν αὐτῷ, καὶ μύρια μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἠνεώχθησαν» [8].

Ο όρος «millennium» (χιλιετία) και οι αντίστοιχοι ευρωπαϊκοί όροι για τον Χιλιασμό προέρχονται από τη λατινική λέξη mille (χίλια). Ειδικότερα, στην Ευρώπη συναντάμε τις λέξεις «millenarianism» και «millenarian» (από τη λατινική ρίζα) και «Χιλιασμός» (chiliasmus), από την ελληνική ρίζα[9].

*Η παρούσα μελέτη αποτελεί εμπλουτισμένη, διορθωμένη και αναθεωρημένη έκδοση της ομότιτλης μεταπτυχιακής διατριβής την οποία η κ. Γεωργία Μουλοπούλου υπέβαλε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία», για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου Μάστερ.

(Συνεχίζεται)

[1] Μ. Μπέγζος, *Φαινομενολογία της Θρησκείας*, (Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1995⁴), σ. 185.

[2] Μπέγζος, *Οπ.π.*, σ. 185.

[3] Σ. Δεσπότης, *Η Αποκάλυψη του Ιωάννη. Το βιβλίο της προφητείας. Λειτουργική και Συγχρονιστική Ερμηνευτική Προσέγγιση*, τ. Β΄, (Αθήνα: εκδ. Άθως, 2010), σ. 329.

[4] Ο κ. Δεσπότης Σωτήρης σημειώνει: «Το Αποκ. 20 είναι το δυσκολότερο κεφ. της Αγίας Γραφής (μαζί με το Γέν. 5 (Γάμος υιών του Θεού με τις θυγατέρες των ανθρώπων) και ίσως μία από τις αφορμές ή και αιτίες για την οποία ολόκληρο το ποιητικότατο αυτό κείμενο δεν διαβάζεται στη λατρεία της Ανατολής μέχρι σήμερα. Παρά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη περικοπή δεν αποτελεί την αποκορύφωση του δραματικού σεναρίου του βιβλίου, αλλά συνιστά την έσχατη «στάση» στην πορεία προς το τέλος/την τελείωση του σύμπαντος που ήδη απεργάζεται ο Θεός («ἰδοὺ καινὰ ποιῶ τὰ πάντα» 21, 5), εντούτοις ήδη από τον 2ο αι., οι αναγνώστες εστιάζουν σε αυτήν (την περικοπή) και μάλιστα με υλιστικά/ιουδαϊκά (κατά τον Ωριγένη [Περί Αρχών 2.11.2]) χρώματα με

αποτέλεσμα να συνιστά τη λυδία λίθο της κανονικότητας της Αποκάλυψης Ουσιαστικά, όμως, το τέλος και άρα η αποκορύφωση της Αποκάλυψης., η οποία καλύπτει δύο ολόκληρα κεφάλαια και ήδη προσημαίνεται με την ετοιμασία της Νύμφης, είναι η κατάβαση της Καινής Ιερουσαλήμ, μίας τέλειας νύμφης και πόλης (και όχι απλώς παραδείσου), Σ. Δεσπότης, υπό έκδοση έργο, *Χιλιασμός στην Αποκάλυψη του Ιωάννη και στα πρώτα Βυζαντινά Υπομνήματα 5-6^ο αι*, σ. 3, υποσ. 6.

[5] «Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃς ἐστὶ Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθησαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρῖμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὔτε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη· καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἕως τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ’ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ’ αὐτοῦ χίλια ἔτη.» , Αποκ. 20, 1-6.

[6] Δεσπότης, (2010), *Όπ.π.*, σ. 329.

[7] Αποκ. 20, 3. Μπέγζος, *Όπ.π.*, σ. 185. J.R. Hall, *Apocalypse: From Antiquity to the Empire of Modernity, Polity*, (Cambridge 2009), p. 75.

[8] J. T.H. Adamson, *The concept of the millennium in revelation 20: 1-10: Its origin and meaning*, (Ottawa 1990), p. 70.

[9] Μ. Μπέγζος, *Συγκριτική Θρησκειολογία*, (Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη, 2011), σ. 247. J.P. Kirsch, (1911), «Millennium and Millenarianism», *In The Catholic Encyclopedia*. (New York 1911), <http://www.newadvent.org/cathen/10307a.htm> (Ημ. Ανάκτησης 1.5.2016).